

LEIKKI- JA ULKOKUNTOILUPAIKKOJEN TURVALLISUUSASIAKIRJA 2026

TIIVISTELMÄ

Tämä kuluttajaturvallisuuslain edellyttämä turvallisuusasiakirja on laadittu Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämillä alueilla olevia leikki- ja ulkokuntoilupaikkoja varten. Näistä käytetään asiakirjassa yleisnimitystä toimintapaikka. Asiakirja on laadittu Tampereen Tilapalvelut Oy:n ja Tampereen Infra Oy:n yhteistyönä. Asiakirjan laadinnassa on hyödynnetty Tampereen kaupungin vuonna 2021 julkaisemaan Yleisten alueiden toimintapaikkojen turvallisuusasiakirjaa. Asiakirjan ajantasaisuus tarkistetaan vuosittain. Asiakirjan päivityskokoukseen osallistuvat edustajat sekä Tampereen Tilapalvelut Oy:ltä että Tampereen Infra Oy:ltä. Jatkuvalle päivitystyölle ja organisaatioiden välisellä yhteistyöllä pyritään siihen, että asiakirjan kuvaukset toteutuvat mahdollisimman hyvin myös käytännössä.

Turvallisuusasiakirjan runko perustuu kuluttajaturvallisuuslakiin sekä valtioneuvoston asetukseen (1110/2011) eräitä kuluttajapalveluita koskevasta turvallisuusasiakirjasta. Asiakirja on pyritty laatimaan niin, että se palvelee hyvin toimintapaikoista vastaavia tahoja sekä on riittävän informatiivinen myös palveluiden käyttäjille.

Huolellinen ylläpito vaikuttaa toimintapaikkojen turvallisuuteen ratkaisevasti. Huolellisellakaan ylläpidolla ei kuitenkaan voida vaikuttaa aiemmin tehtyihin ratkaisuihin, kuten toimintapaikan sijaintiin tai muihin suunnittelun ja rakentamisen aikaisiin seikkoihin. Jos näitä muutetaan toimintapaikan valmistumisen jälkeen, se on usein erittäin kallista ja hankalaa. Tämän vuoksi toimintapaikkojen koko elinkaari on huomioitu tässä asiakirjassa.

1. KÄSITTEITÄ

Toimintapaikka

Tässä asiakirjassa käytettävä yleisnimitys, jolla tarkoitetaan Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämällä kiinteistöillä sijaitsevia leikki- ja ulkokuntoilupaikkoja.

Ylläpito

Ylläpito on säännöllistä toimintaa, jolla säilytetään toimintapaikkojen käytettävyys, turvallisuus, toimivuus ja arvo. Ylläpito jakautuu edelleen kunnossapitoon ja hoitoon. Ylläpito ei käsitteenä sisällä investointeja.

Infra 2017 -nimikkeistössä ei juurikaan enää käytetä Ylläpito-termiä. Tässä turvallisuusasiakirjassa termiä käytetään, sillä se on kiinteistönpidossa yleisesti käytetty termi.

Kunnossapito ja korjaus

Kunnossapidolla ja korjauksilla säilytetään kohteen ominaisuudet ja haluttu laatutaso. Kunnossapitoa on esimerkiksi leikkivälineen korjaaminen tai kunnostaminen. Kunnossapitoa on myös leikkivälineen osan vaihtaminen tai leikkivälineen poisto.

Investointi

Investoinnilla tarkoitetaan huonokuntoisen kohteen peruskorjausta, kohteen korvaamista uudella tai uuden kohteen rakentamista.

Hoito

Hoito on tehtäväkokonaisuus, joka pitää sisällään mm. pihojen talvihoidon, puhtaanapidon ja viheralueiden hoidon. Hoitotoimilla säilytetään kohteen käytettävyyteen, turvallisuuteen ja toimivuuteen vaikuttavat tekijät. Hoitoa on myös kohteen kunnossapidon seuranta. Hoitotoimilla ei muuteta kohteen rakennetta.

Standardi

Standardi on yleisesti saatavissa oleva tekninen eritelmä tai muu asiakirja, jonka tietty standardisoimiselin on vahvistanut. Standardisointi on yhteistyötä, jossa eri asiantuntijatahot sitoutuvat noudattamaan yhteisiä pelisääntöjä ja sopivat yhteisistä menettelytavoista toistuvien tehtävien ratkaisemiseksi. Tässä asiakirjassa viitataan Euroopan standardisointijärjestön tuottamiin ja Suomessa hyväksytyihin turvallisuusstandardeihin. Kuluttajaturvallisuuslaki viittaa näihin standardeihin määritellesään turvallisia tuotteita ja palveluita.

Aluehallintovirasto AVI

Aluehallintovirastot hoitavat alueellisesti lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtäviä. Päiväkotien ensisijainen toimivaltainen viranomaisena on Aluehallintovirasto, joka hoitaa varhaiskasvatustoiminnan turvallisuusvalvontaa.

Koulun pihan turvallisuutta valvovaa viranomaista ei ole lainsäädännössä määritelty. Aluehallintovirasto selvittää kouluaikana tapahtuneita vakavia tapaturmia, joista on tehty valitus tai kantelu aluehallintovirastoon.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes

Tukes edistää tuotteiden, palveluiden ja teollisen toiminnan turvallisuutta ja luotettavuutta Suomessa. Se valvoo toimialojensa tuotteita, palveluita ja tuotantojärjestelmiä sekä toimeenpanee niihin liittyvää lainsäädäntöä. Tukesin toiminnan tarkoituksena on suojella ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä turvallisuusriskeiltä.

Toimintapaikkojen tarkastusryhmä

Toimintapaikkojen tarkastusryhmä on osa Tampereen Infra Oy:n toimintaa. Ryhmä tekee toimintapaikkojen vuositarkastuksia ja toimintatarkastuksia sekä tilauksesta uusien toimintapaikkojen käyttöönottotarkastuksia.

Trimble Locus

Trimble Locus on Tampereen kaupungin käytössä oleva infraomaisuuden-hallintajärjestelmä. Tietoja hyödynnetään mm. kunnossapitotoimenpiteiden suunnittelussa, seurannassa ja raportoinnissa. FieldUser käytössä tarkastusten mobiilikirjauksiin.

VORI (vakavan onnettomuuden riski)

Toimintapaikalla tai sen välineessä ilmenevä vika tai puute, johon sisältyy vakavan onnettomuuden riski. Tällaiset viat priorisoidaan korjattaviksi ensimmäisenä, mikäli puutteen riskitaso on selvästi kohonnut.

Ilkivaltapuhelin

Ilkivaltapuhelin on Tampereen kaupungin puhelinpalvelu, jonka nauhoittavaan vastaajaan kaupunkilaiset voivat jättää viestin havaitsemastaan viasta tai puutteesta kaupungin yleisillä alueilla. Ilkivaltapuhelimen viestien kuuntelemisesta ja havaintojen eteenpäin viemisestä vastaa Tampereen Infra Oy. Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämistä toimintapaikoista Tampereen Infra Oy kirjaa havainnot Tilapalvelut Oy:n vikailmoitusjärjestelmään.

Kuluttajaturvallisuuslaki

Kuluttajaturvallisuuslain tarkoituksena on

- 1) varmistaa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuus;
- 2) ennaltaehkäistä kulutustavaroista ja kuluttajapalveluista aiheutuvia terveys- ja omaisuusvaaroja;
- 3) 2 kohdassa tarkoitettun vaaran ilmetessä varmistaa, että vaara saadaan riittävän tehokkaalla tavalla poistettua;
- 4) turvata korkealaatuinen kuluttajaturvallisuusvalvonta;
- 5) osaltaan parantaa toiminnanharjoittajien toimintaedellytyksiä.

2. JOHDANTO

2.1 Tavoitteet turvallisuusasiakirjalle

Tampereen Tilapalvelut Oy huolehtii ylläpitämiensä toimintapaikkojen turvallisuudesta. Turvallisuusasiakirja on toimintamalli, joka ohjaa ja selventää kaikille palvelun tuottamisessa oleville tahoille, mitä riittävän turvallisen palvelun tuottaminen edellyttää toimintapaikan elinkaaren kaikissa vaiheissa aina suunnittelusta kunnossapitoon. Turvallisuusasiakirjan tavoitteena on jäsentää Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämien toimintapaikkojen hallinnon, suunnittelun, rakentamisen sekä erityisesti kunnossapidon käytäntöjä ja edistää toimintapaikkojen turvallisuutta. Turvallisuusasiakirjassa määritellään kunnossapidon organisaatio ja vastuutahot, leikki- ja ulkokuntoilupaikkojen tarkastus-, korjaus- ja huoltotoiminta sekä asiakirjojen dokumentointi ja tiedonkulku.

Tätä turvallisuusasiakirjaa koskevien palvelujen järjestämisestä vastaa ko. toimintapaikkojen kiinteistöjen omistajat. Näitä kiinteistöjen omistajia ovat Tampereen kaupungin kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmä sekä Tredu-Kiinteistöt Oy. Edellä mainittujen lisäksi on myös mahdollista, että Tampereen Tilapalvelut Oy ylläpitää muidenkin kiinteistönomistajien toimintapaikkoja, jolloin tämä turvallisuusasiakirja koskee niitäkin. Esimerkkinä muista kiinteistönomistajista ovat kiinteistöosakeyhtiöt.

Vuosittain päivitettävä turvallisuusasiakirja saatetaan päivitettyinä tiedoksi Tampereen Infra Oy:lle sekä muille palvelun tuottamisessa mukana oleville tahoille. Asiakirja antaa myös kuntalaisille kuvan toimintapaikkojen yksityiskohtaisemmasta kunnossapidosta.

2.2 Toimintapaikat

Toimintapaikat sijaitsevat pääosin Pirkanmaan alueella ja lähtökohtaisesti sijainti on julkisen palvelurakennuksen kiinteistön alueella. Ylläpidettävien toimintapaikkoja määrä vaihtelee vuosittain uudisrakentamisen, purkujen ja realisointien myötä. Luettelo toimintapaikoista on turvallisuusasiakirjan liitteessä 1.

Toimintapaikkoja poistuu Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpidosta esimerkiksi kiinteistökaupan, kiinteistön purkamisen tai uudisrakentamisen myötä. Usein uudisrakentamisen yhteydessä rakennetaan uusia ylläpidettäviä toimintapaikkoja. Toimintapaikkaluettelon päivittäminen varmistetaan kootusti vuosittain asiakirjan päivityskokouksessa. Ajantasaista listausta ylläpidettävistä toimintapaikoista hallinnoi Tampereen Tilapalvelut Oy.

2.3 Viranomaisvalvonta ja ohjeistus

Aluehallintovirastot valvovat päiväkotien toimintapaikkojen turvallisuutta niiden päiväkotitoiminnan aikana, varhaiskasvatuslain 540/2018 mukaisesti. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (myöhemmin Tukes) voi valvoa päiväkotikiinteistöjen toimintapaikkojen turvallisuutta aukioloaikojen ulkopuolisen käytön osalta. Kuluttajaturvallisuuslaki on päiväkotikiinteistön toimintapaikkojen osalta täydentävää, toissijaista lainsäädäntöä, jonka noudattamista Tukes valvoo. Muiden kuin päiväkotikiinteistöjen toimintapaikkojen viranomaisvalvontaa tekee Tukes kuluttajaturvallisuuslain perusteella.

Kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö edellyttää turvallisuusasiakirjan laatimista. Kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) mukaan vastuu tavaroiden ja palvelujen turvallisuudesta on toiminnanharjoittajalla tai muulla palveluntarjoajalla kuten kunnalla tai seurakunnalla. Lain mukaan palveluiden tarjoajien on toimittava huolellisesti ja varmistettava, ettei palvelun käyttämisestä aiheudu vaaraa kuluttajille tai lähistöllä oleville henkilöille.

Vuoden 2016 kuluttajaturvallisuuslain uudistuksen myötä toimintapaikkojen viranomaisvalvonta on pääosin siirtynyt paikallistason ympäristöterveysyksiköltä Tukesille. Ainoastaan hygieniakysymyksissä, kuten leikkipaikkojen hiekkalaatikot, kahluualtaat ja uimavedet, valvontavastuu on edelleen kaupungin ympäristöterveysyksiköllä. Tukes myös ohjeistaa palvelun tarjoajia palveluiden turvalliseen järjestämiseen. Tukesin organisaatiossa tämän asiakirjan palveluita valvoo ja oheistaa Kuluttajapalvelut -ryhmä. Koska valvontaa ja ohjeistusta tehdään paikallistason sijaan Tukesista käsin ja aikaisempaan verrattuna verrattain vähäisin henkilöresurssein, keskittyy tämä viranomaistoiminta etupäässä toiminnanharjoittajien turvallisuusjohtamiseen ja niin sanottujen isojen linjojen toimivuuteen. Tarvittaessa puututaan myös pienempiin yksityiskohtiin sekä myös välinetoimittajien tuotteiden turvallisuuteen ja heidän toimintaansa. Lakimuutoksen yhteydessä laista poistui toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuus uuden palvelun, esimerkiksi toimintapaikan, käyttöönotosta.

Toimintapaikkojen turvallisuutta ohjaavat myös lukuisat Suomen Standardisoimisliiton standardit, joita on julkaistu vuodesta 1998 lähtien. Nämä standardit päivittyvät muutamien vuosien välein ja esimerkiksi leikkipaikkojen standardeihin (EN 1176-1 – 1176 – 11) on tehty mittava päivitys vuoden 2017 lopulla. Standardit voivat olla erikoistuneita tiettyihin toimipaikkoihin tai esimerkiksi varusteisiin. Jos samalla alueella on useita toimintapaikkoja, tarkastellaan aluetta tarkimman standardin mukaan. Esimerkiksi leikkipaikoilla olevien ulkokuntoilulaitteiden tulee täyttää myös leikkipaikkojen standardit. Tämän turvallisuusasiakirjan ja tarkastusten pohjana toimivat mm. seuraavat eurooppalaiset turvallisuusstandardit:

- EN 1176 Leikkikenttävälineet ja turva-alustat osat 1–11
- EN 1177 Leikkikenttien iskua vaimentavat alustat. Testimenetelmät iskunvaimennuksen määrittämistä varten

- EN 16630 Ulos julkiseen käyttöön pysyvästi asennetut kuntolaitteet. Turvallisuusvaatimukset ja testimenetelmät
- EN 16899 Urheilu- ja vapaa-ajan välineet. Parkourvälineet. Turvallisuusvaatimukset ja testimenetelmät
- EN 14974 Skeittipuistot. Turvallisuusvaatimukset ja testausmenetelmät
- EN 15312 Julkisten liikuntapaikkojen liikuntavälineet. Yleiset vaatimukset, turvallisuusvaatimukset ja testausmenetelmät
- EN 1270 Pelikenttävarusteet. Koripallotelineet. Toiminnalliset ja turvallisuusvaatimukset sekä testausmenetelmät
- EN 16579 Pelikenttävarusteet. Siirrettävät maalit ja holkkimaalit. Toiminnalliset ja turvallisuusvaatimukset sekä testausmenetelmät
- EN 748:2013 + A1:2018 Pelikenttävarusteet. Jalkapallomaalit. Toiminnalliset ja turvallisuusvaatimukset sekä testimenetelmät

3. TURVALLISUUSASIOISTA VASTAAVAT ORGANISAATIOT

3.1 Tampereen Tilapalvelut Oy

Tampereen Tilapalvelut Oy ylläpitää mm. Tampereen kaupungin Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän (KITIA) kiinteistökohteita. Kiinteistön omistajan ulkoistamana palveluna, Tampereen Tilapalvelut Oy vastaa rakennusten yhteydessä olevien toimintapaikkojen huolto-, kunnossapito-, tarkastus- ja rakennuttamistoimenpiteiden järjestämisestä oman henkilöstön tai sopimuskumppaniverkostonsa kautta.

Tampereen Tilapalvelut Oy on laatinut tämän turvallisuusasiakirjan ja vastaa sen päivittämisestä. Tämän turvallisuusasiakirjan ja sen sisältämien asioiden vastuutahona toimii Tampereen Tilapalvelut Oy:n kiinteistöpäällikkö.

Tampereen Tilapalvelut Oy:llä toimintapaikkoihin liittyvien palveluiden tilaajina on useita henkilöitä. Palvelun tilaaminen voi liittyä esimerkiksi toimintapaikan suunnitteluun ja rakennuttamiseen, kunnossapitoon, huoltoon tai tarkastuksiin. Ensimmäisenä yhteyshenkilönä toimintapaikan asioissa Tampereen Tilapalveluilta toimii kyseisen kiinteistökohteen kiinteistömanageri (toimintapaikat sijaitsevat pääosin jonkin palvelurakennuksen tontilla) tai uudis- / perusparannushankkeen rakennuttaja.

Palveluiden tilaajat valvovat ja ohjeistavat palveluntuottajan työnlaatua, vastaavat asiakaspalautteisiin sekä tekevät viranomaisten kanssa yhteistyötä. Palvelun tuottajat tekevät mm. tarkastus-, huolto ja korjaustotoimenpiteitä, laativat ja säilyttävät tarkastuspöytäkirjat sekä pitävät päiväkirjaa tehdyistä toimenpiteistä. Pääsääntöisesti Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämissä toimintapaikoissa näiden edellä mainittujen palveluiden tuottaja on Tampereen Infra Oy.

3.1.1 Toimintapaikkojen kunnossapito

Kunnossapidon suunnittelu, vastuiden määrittely sekä ohjeistus ovat keskeinen osa toimintapaikan kokonaisturvallisuutta. Kunnossapitoon kuuluvat olennaisena osana leikki- ja ulkokuntoilupaikkojen tarkastukset ja huollot sekä näihin liittyvä dokumentointi ja tiedonkulku. Toimintapaikkojen huolto-, tarkastus- ja kunnossapitotoimenpiteet tilataan pääosin Tampereen Infra Oy:ltä. Osa toimintapaikan huoltotoimenpiteistä saatetaan tilata kiinteistön ulkoaluehoitoa tekevältä urakoitsijalta.

3.1.2 Uusien toimintapaikkojen suunnittelu

Uusien toimintapaikkojen suunnittelusta ja suunnitteluttamisesta vastaa Tampereen Tilapalvelut Oy:n Rakennushankepalvelut -yksikkö. Toimintapaikkojen suunnittelussa

noudatetaan aiheesta laadittuja standardeja, Tukesin antamia ohjeita sekä ympäristöministeriön asetusta rakennusten käyttöturvallisuudesta. Esimerkiksi toimintapaikoille suunniteltavien välineiden, rakenteiden ja turva-alustojen tulee olla standardien mukaisia. Standardeista voidaan tarvittaessa perustellun riskinarvioinnin jälkeen poiketa, mikäli turvallisuudesta ja suunnitelman toimivuudesta voidaan muutoin varmistua, ja ratkaisu on suunnittelun tilaajalla hyväksytty. Erityistä huomiota tulee kiinnittää niiden toimintapaikkojen suunnitteluun, joissa halutaan yhdistää leikkitoimintoja liikunnallisempiin toimintoihin sekä ympäristötaiteeseen. Näitä käytäntöjä ohjeistaa alan standardit sekä Tukes.

Rakennushankepalvelut -yksikkö vastaa siitä, että toimintapaikkojen kaikki suunnitelmat, mukaan lukien esimerkiksi valaistus- ja hulevesisuunnitelmat, ovat turvallisuusnäkökulmasta kulloinkin voimassa olevien standardien ja viranomaisohjeiden mukaisia ja suunnitelma-asiakirjat on tarkistettu ja hyväksytty ennen rakentamista tai kilpailuttamista. Toimintapaikkojen suunnitelma-asiakirjoihin sisältyy riskinarviointi kohteen luonteen edellyttämässä laajuudessa. Menettelytavat koskevat sekä oman organisaation tekemiä, että konsultilta tilattuja suunnitelmia. Suunnittelun luonnosvaiheessa suunnittelija esittelee toimintapaikan suunnitelmaluonnosta rakennuttajalle sekä pyytää lausuntoa suunnitelmasisällöstä Tampereen Infra Oy:n toimintapaikkojen tarkastusryhmältä.

3.1.3 Uusien toimintapaikkojen rakentaminen

Toimintapaikkojen rakentamisessa noudatetaan turvallisuusstandardeja, välinevalmistajien ohjeita, työkohteeseen liittyviä työselityksiä ja mahdollisia muita asiakirjoja sekä Tampereen Tilapalvelut Oy:n laatimia työturvallisuusohjeita. Työaikaiset suunnitelmamuutokset tai lisäykset hyväksytetään kohteen suunnittelijalla ja työn tilaajalla. Tampereen Infra Oy:n toimintapaikkojen tarkastusryhmältä pyydetään tarvittaessa lausunto tehtyihin muutoksiin. Rakennuttaja tilaa toimintapaikan käyttöönottotarkastuksen noin kahta viikkoa ennen toivottua tarkastusajankohtaa ja vastaa siitä, että toimintapaikka otetaan käyttöön vasta, kun käyttöönottotarkastus on hyväksytysti suoritettu ja oleellimmat turvallisuuspuutteet korjattu.

3.2 Tampereen Infra Oy

Tampereen Infra Oy tuottaa toimintapaikkojen kunnossapito-, huolto-, tarkastus- ja rakentamispalveluita Tampereen Tilapalvelut Oy:lle. Tampereen Infra Oy kuuluu Tampereen kaupunkikonserniin ja on Tampereen kaupungin omistama yhtiö. Tampereen Infra Oy ja Tampereen kaupunki ovat laatineet kokonaispalvelusopimuksen, jonka perusteella Tampereen Infra Oy vastaa katujen, viheralueiden ja muiden yleisten alueiden kunnossapidosta.

Tampereen Tilapalvelut Oy tilaa toistaiseksi voimassa olevaan palvelu- ja yhteistyösopimukseen perustuen Tampereen Infra Oy:ltä toimintapaikkoihin liittyviä

palveluita. Sopimukseen perustuen voidaan tilata toimintapaikkatarkastuksia, kunnossapitoa ja/tai investointiluontoisia toimintapaikkojen saneerauksia.

3.2.1 Toimintapaikkojen turvallisuuteen liittyvä vastuujako ja tehtävät kunnossapidossa

Uusien toimintapaikkojen valmistumisen jälkeen vastuu niiden pitämisestä riittävän turvallisina siirtyy Tampereen Tilapalvelut Oy:n Kiinteistökohteiden johtamisen yksikölle. Käytännön tasolla näitä asioita edistävät Tampereen Tilapalvelut Oy:ssä kiinteistömanagerit sekä huollon asiantuntijat. Pääosa toimintapaikan turvallisuuteen liittyvistä toimenpiteistä tilataan Tampereen Infra Oy:ltä.

Tampereen Infra Oy:ltä tilattavia, toimintapaikkojen turvallisuuteen liittyviä tehtäviä, ovat muun muassa:

- Käyntien yhteydessä aktiivinen turvallisuuspuutteiden havainnointi ja toimintatarkastusten tekeminen ja toimintapaikkojen riskinarvioinnista vastaaminen
- Vuositarkastusten tekeminen ja toimintapaikkojen riskinarvioinnista vastaaminen
- Tarkastusten kirjaaminen sähköiseen järjestelmään (säilytys 10 vuotta)
- Toimintapaikkojen leikki- ja ulkokuntoiluvälineiden huollot ja kausiasennukset sekä kiireiset korjaukset sopimusten mukaan
- Kausityövoiman perehdyttäminen turvallisuusasioihin soveltuvin osin
- Toimintapaikoissa tapahtuvista muutoksista, kuten välinevaihtoista, tai poistetuista välineistä informoiminen omaisuudenhallinnasta vastaavalle taholle kohteen rekisteritietojen ajantasaisuuden varmistamiseksi
- Korjaus- ja muutostöiden dokumentointi sovitulla tavalla (esim. päivämäärä, tekijä ja käytetyt osat tai tarvikkeet)
- Varaosien tilaaminen sovitulla tavalla
- Vakavammissa rikkoutumistilanteissa välitön asiaan reagoiminen ja tarpeellisten tahojen informoiminen
- Kohteiden infotaulujen asennuksista ja päivityksistä vastaaminen
- Tietoon tulleiden vahinkojen ja niin kutsuttujen läheltä piti – tilanteiden ilmoittaminen tarpeellisille vastuutahoille
- Tampereen Tilapalvelut Oy:lle informoiminen turvallisuustyön yleisilanteesta
- Käyttäjäpalautteeseen reagoiminen ja vastaaminen
- Alan lainsäädännön, standardien ja viranomaisohjeiden ajankohtainen seuraaminen ja käytäntöön vieminen

Tampereen Infra Oy vastaa em. tehtävien suorittamisesta ja valvoo niiden toteutumista oman työn lisäksi myös mahdollisten aliurakoitsijoiden osalta.

3.2.2 Toimintapaikkojen tarkastusryhmä

Toimintapaikkojen tarkastusta tehdään Tampereen infra Oy toimesta. Tampereen Infra Oy:lla tarkastusryhmään kuuluvat työntekijät ovat koulutettuja tarkastajia, joiden ammattitaitoa pidetään yllä säännöllisesti suoritettavilla täydennyskoulutuksilla. Alan lainsäädännön, standardien ja viranomaisohjeiden ajankohtainen seuraaminen ja muiden osapuolten informoiminen muutoksista kuuluvat tarkastusryhmälle.

Toimintapaikkojen tarkastusryhmän tehtäviin kuuluvat Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämien toimintapaikkojen vuosi- ja toimintatarkastukset. Tehtäviin kuuluvat myös erillistilauksena tehtävät uudis- ja peruskunnostuskohteiden käyttöönottotarkastukset. Tarkastajilta saadaan myös koulutukseen ja kokemukseen perustuvaa tietoa ja lausuntoja toimintapaikan elinkaaren alkupäähän: suunnitteluun, rakentamiseen ja aina välineiden valmistajille saakka.

Kaikki tarkastukset kirjataan sähköiseen järjestelmään. Kaikkiin esille tulleisiin vakaviin turvallisuuspuutteisiin reagoidaan välittömästi ja niistä tiedotetaan heti kaikille asianosaisille. Vakavan turvallisuuspuutteen seurauksena väline tai toiminto asetetaan välittömästi käyttökieltoon. Välineet tai toiminnon käyttö pyritään estämään kohteeseen soveltuvilla keinoilla, kuten huomionauhalla ja käyttökiellosta kertovalla kyltillä. Yllättäviä vakavia turvallisuuspuutteita voi aiheutua esimerkiksi ilkkivallan seurauksena.

Alueen käyttäjät ovat usein ensimmäinen taho, joka havaitsee rikkoutuneen välineen tai muun turvallisuuteen vaikuttavan puutteen. Tämän vuoksi toimintapaikkojen infokylteissä on ilkkivaltailmoitukseen suunnattu vastaajapuhelinnumero. Alueen käyttäjät voivat jättää vastaajaan ilmoituksen huomaamastaan ilkkivallasta, rikkoutuneista välineistä tai muista tekemistään kohteen kuntoon, turvallisuuteen tai siisteyteen liittyvistä huomioista. Tarkastusryhmä purkaa toimintapaikkojen ilkkivaltapuhelimen vastaajan ja välittää viestit eteenpäin asianomaisille.

4. TOIMINTAPAIKKOJEN RISKINARVIOINTI JA ONNETTOMUUKSIEN ENNALTAEHKÄISEMINEN

4.1 Yleistä

Toimintapaikkojen turvallisuutta edistävät toimenpiteet perustuvat moniin eri tekijöihin, kuten toimintapaikkojen tarkistamiseen, kunnossapitoon, toimintapaikoilla sattuneisiin vahinkoihin, paikan käyttöasteeseen, käytettävissä oleviin resursseihin sekä yleiseen riskinarviointiin. Turvallisuutta edistetään päivittäisen kunnossapidon aikana tehtävien havaintojen, säännöllisten tarkastusten ja riskinarvioinnin pohjalta.

Myös välineiden tai rakenteiden elinkaaren vaihe ja kaikista edellä mainituista tekijöistä muodostuva kokonaispriorisointi vaikuttavat turvallisuustoimenpiteisiin. Turvallisuusstandardit ja viranomaisohjeet ovat perustana toimenpiteitä mietittäessä.

Toimintapaikkojen riskienarvioinnin lähtökohtana on kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö. Tarjottavan palvelun tulee olla käyttäjille turvallinen ja siitä vastaa palvelun tarjoaja. Kuluttajaturvallisuuslaki viittaa olemassa oleviin standardeihin sekä kansallisiin viranomaisohjeisiin kuluttajapalveluiden vaatimuksenmukaisuuden arvioinnissa. Standardien noudattaminen ei lain mukaan ole pakollista, mutta ne ovat erinomainen työkalu toimintapaikkojen hyväksyttävän riskitason määrittämiseksi. Pääosin Tampereen Tilapalvelut Oy edellyttää uusien ja peruskunnostettavien toimintapaikkojen osalta standardienmukaisuutta. Riskinarvioinnin tarkoituksena on tunnistaa vaarat, määrittää riskin suuruus ja arvioida riskin vakavuus. Arvio on tehtävä tapauskohtaisesti, sillä mm. välineen asennus, asennuspaikka sekä käyttäjien ikä ja määrä vaikuttavat siihen millaiseksi riski kohteessa muodostuu.

Toimintapaikkojen riskienarviointi aloitetaan jo suunnitteluvaiheessa. Riskinarviointi tehdään toimintapaikan toiminnon ja sitä ympäröivän alueen osalta. Toimintapaikkojen riittävän turvallisuustason saavuttaminen alkaa suunnittelusta ja rakentamisesta. Valmis kohde on riittävän turvallinen, kun suunnittelija on ottanut huomioon voimassa olevat standardit, tarkentavat kansalliset viranomaisohjeet ja valinnut standardien mukaiset välineet sekä ottanut huomioon turvallisuuteen vaikuttavat ympäristötekijät, kuten läheisyydessä olevan vilkkaan tien, vesistön tai jyrkät paikat. Näiden perusteella tehdään riskinarvio ja tapauskohtaisesti harkitaan tarvittavat ratkaisut riskin vähentämiseksi. Myös rakentamisen on oltava ammattitaitoista ja valvottua. Joidenkin harrastustoimintojen yhteydessä rakenteiden ja toimivan harrastepaikan suunnittelussa tehdään yhteistyötä eri seurojen kanssa. Osa harrasteisiin tarvittavista rakenteista muodostaa loukkaantumisen riskin niin harrastelijoille itselleen kuin alueen muille käyttäjille. Koska yleiset alueet ovat kaikkien käytettävissä, on harrastepaikkojen suunnittelussa tehtävä tapauskohtaisia ratkaisuja riskien hallitsemiseksi.

Standardeissa on jonkin verran tulkinnanvaraa eivätkä ne kata aivan kaikkia toimintapaikkojen toteutusratkaisuja, joten tapauskohtainen riskinarviointi on aina erittäin suositeltavaa. Täysin turvallista, niin sanottua 0-riski kohdetta, ei ole mahdollista eikä järkevää toteuttaa. Myös alan turvallisuusstandardit sallivat tietyn tyyppisiä riskejä. Lapsille tulee tarjota riittävästi hyväksyttäviä riskejä monipuolisen kehittymisen tueksi. Esimerkiksi välineistä putoaminen, kompastuminen, vaatteiden juuttuminen välineisiin, tahallinen korkeariskinen välineiden väärinkäyttö tai talviajan aiheuttamat turvallisuuspuutteet ovat esimerkkejä hyväksyttävistä riskeistä.

Ammattitaitoisen suunnittelun ja rakentamisen sekä turvallisten välinehankintojen lisäksi palvelun tarjoajan tulee huolehtia toimintapaikkojen turvallisuudesta säännöllisellä tarkastustoiminnalla ja huolloilla sekä näiden dokumentoinnilla.

Kiinteistöjen vuokralaiset ja toiminnanharjoittajat eivät saa omatoimisesti muokata toimintapaikan välineitä, vaan vioista sekä muutostarpeista ilmoitetaan Tampereen Tilapalveluille. Tarvittaessa välineet asetetaan vuokralaisen tai toiminnanharjoittajan toimesta väliaikaiseen käyttökieltoon esimerkiksi lippusiimalla ympäröitynä ja tiedotteilla varustettuna.

Seuraavissa luetteloissa kuvataan toimintapaikkojen riskinhallintakeinoja yleisesti.

Kaavoitus ja suunnittelu koko elinkaaren ajalla

Turvallisen sijainnin valinta ympäristö huomioiden (esimerkiksi frisbeegolf-ratoja suunniteltaessa huomioidaan kulkuväylät sekä kulman takaa yllättäen mahdolliselle väylälle kulkevat henkilöt)

- Standardien ja viranomaisohjeiden noudattaminen koko toimintapaikan alueella
- Standardien mukaisten välineiden valinta
- Ilkivallan ja kunnossapidon huomioiminen suunnittelussa
- Vain harkittujen ja perusteltujen poikkeamisen tekeminen "säädöksistä"
- Suunnitelmien ennakkotarkastaminen ja hyväksyminen
- Rakentajaystävällinen suunnittelu riittävillä toleransseilla

Rakentaminen

- Suunnitelman noudattaminen
- Rakentamisen aikainen suojaaminen, tiedotus sekä työturvallisuus
- Mahdollisten suunnitelmapuutteiden esille nostaminen heti niitä huomattaessa
- Rakentamisen aikainen valvonta ja maan ale jäävien rakenteiden tarkistaminen ja tarvittava dokumentointi
- Välineiden asentaminen asennusohjeen mukaan ja mahdollisten puutteiden korjaaminen ennen käyttöönottoa
- Toimintapaikan luovuttaminen kunnossapitoon ja dokumentointi
- Tietojen päivittäminen omaisuusrekisteriin

Kohteen käyttö

- Käyttäjien opastaminen infotauluilla, varsinkin riskeistä, joita on vaikea huomata tai ymmärtää
- Palautteen kerääminen käyttäjiltä (palvelupiste ja vikailmoitusjärjestelmä) ja siihen reagoiminen
- Ilkivaltapuhelimen viestien purku joka arkipäivä
- Päiväkodeissa henkilöstön silmämääräiset tarkastukset leikkipaikalla ennen lapsien päästämistä alueelle.

Säännölliset tarkastukset

- Aktiivinen turvallisuuspuutteiden havainnointi käytien yhteydessä
- Toimintatarkastukset kaksi—kolme kertaa vuodessa, riippuen toimintapaikkojen talvikäytöstä
- Vuositarkastus sekä omaisuusrekisteritietojen päivittäminen
- Riskinarviointi jokaisessa tarkastuksessa
- Toimenpiteisiin ryhtyminen epäkohtien ilmaantuessa, kuten käyttökieltoon asettaminen
- Toimenpiteiden dokumentointi
- Säännöllinen kouluttautuminen

Huollot ja korjaukset

- Välineiden turvallisuuden ja toimivuuden säilyttäminen
- Kiireellisten vaaraa aiheuttavien vikojen välitön korjaaminen tai poisto
- Toimenpiteiden dokumentointi

Toimintapaikkojen palveluntarjoajan velvollisuudet

- Turvallisuusasiakirjan päivitys ja kaikkien osapuolten perehdyttäminen
- Turvallisuuspuutteiden ennaltaehkäisy ja korjausten priorisointi
- Vastuuhenkilöiden nimeäminen
- Muuttuvien säädösten seuraaminen ja haltuunotto sekä niistä informoiminen kaikille osapuolille

4.2 Vakavan onnettomuuden riski

Tämän turvallisuusasiakirjan toimintapaikkatyypeistä leikkipaikkoja on ylivoimaisesti eniten ja niiden turvallisuustyöstä on useiden vuosien kokemus ja perinteet. Leikkipaikkojen turvallisuutta arvioitaessa on alalla käytössä epävirallinen termi *vakavan onnettomuuden riski eli vori*. Omaisuudenhallintajärjestelmässä vorit on merkitty termillä välittömästi korjattava. Vori-ajattelu on käytössä Tampereen Tilapalvelut Oy:llä ja Tampereen Infra Oy:llä.

Vakavan onnettomuuden riskit

- Pään kiinnijuuttuminen
- Kaulan kiinnijuuttuminen

- Hupparinnarun kiinnijuuttuminen
- Liian pieni putoamisalue
- Liian kova putoamisalusta
- Tahattoman putoamisen vaara
- Aidan puuttuminen, kun leikkipaikan vieressä on ilmeinen vaara

Edellä kuvattujen riskien lisäksi pahoin rikkoontuneet välineet voivat aiheuttaa vakavaa vahinkoa, ellei niihin puututa välittömästi. Lisäksi leikkipaikoilta löytyy lähtökohtaisesti vähemmän vaarallisia riskejä, joiden toteutuminen tuottaa todennäköisesti vähemmän vakavan seurauksen. *Vorien* tunnistaminen edellyttää jo kohtalaisen runsasta perehtymistä, kouluttautumista ja kokemusta leikkivälineiden turvallisuustyöstä.

Edellä mainittuja vakavan onnettomuuden riskejä tulee soveltaen käyttää myös leikkipaikkojen kaikkien varusteiden ja rakenteiden, kuten aitojen, turvallisuuden tarkasteluun, sillä lapset käyttävät leikkeihinsä varsinaisten leikkivälineiden lisäksi kaikkia leikkipaikan rakenteita ja lähialuetta.

Vakavan onnettomuuden riskit liittyvät keskeisesti toimintapaikan riskinarviointiin. Riskinarvioinnin perusmenetelmä on tunnistaa vaarat ja määrittää vahinkotapahtuman todennäköisyys. *Voreja* on eriaisteisia. Yleisesti voidaan siis ajatella, että kohteen puutteet ovat joko *voreja* tai niitä vähempiarvoisia riskejä. *Vorin* perusajatukseen kuulu se, että jos kyseinen riski toteutuu, voi seurauksena olla helposti vakava onnettomuus. *Vorin* toteutumisen todennäköisyys kuitenkin vaihtelee suuresti ja välitön korjaustarve todetaan toimintapaikkojen tarkastusryhmän toimesta.

Tätä leikkipaikoilla jo pidempään käytössä ollutta *vorin*-periaatetta sovelletaan myös muihin tämän asiakirjan toimintapaikkoihin. Niissä *vorit* ovat osin samoja, mutta osin leikkipaikkojen *voreista* poikkeavia. Kouluttautuminen ja kokemus auttavat kaiken tyyppisten toimintapaikkojen riskitekijöiden tunnistamisessa ja niiden suuruuden arvioinnissa. Näitä riskitekijöitä käsitellään toimintapaikkakohtaisesti luvuissa 4.3. ja 4.4.

4.3 Leikkipaikat

Leikkipaikat kattavat suurimman osan Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämistä toimintapaikoista. Tyypillinen leikkipaikka on julkisen palvelurakennuksen, kuten koulun tai päiväkodin, tontilla oleva alue. Leikkipaikoilla on eri ikäisille suunniteltuja leikkivälineitä kiinteistön käytön mukaisesti. Päiväkotikiinteistöissä leikkipaikka on aidattu, mutta koulukiinteistöissä leikkipaikka voi olla aitaamaton tai vain osin aidattu. Leikkipaikkojen yhteydessä saattaa olla pieni pallokenttä, joista osa jäädytetään talvisin ja kentälle tuodaan jääkiekkomaalit.

Leikkipaikalla voi olla pumptrack-alue, frisbeegolf-koreja tai peliareena. Näissä tapauksissa riskinarvioinnissa huomioidaan leikkipaikan läheisyyteen sijoittuvat riskit ja muut toimintapaikat, esimerkiksi kiekon tai muun urheiluvälineen päätyessä

leikkipaikan ulkopuolelle tai ulkopuolelta leikkipaikalle. Näissä välineiden päätyminen väylän ulkopuolelle on melko tavallista, joten väylien suunnittelussa pyritään jo minimoimaan riskit esimerkiksi välttämällä frisbeegolf-väylien risteämistä sekä huomioimalla kulkureitit ja rakennusten nurkat, joiden takaa voi yllättäen tulla toimintapaikan läheisyyteen henkilöitä.

Mikäli frisbeegolfin aloitusheittopaikka rakennetaan maasta nostetulle korokkeelle, tulee huomioida heittämisen turvallisuus (tarvittaessa putoamissuojaus). Frisbeegolf-radan infotauluissa korostetaan turvallisuussääntöjä, joita tulee noudattaa. Mikäli maalikorit ovat irrallisia, tulee ne sijoittaa sellaisiin paikkoihin, joissa maalikorin ohi suuntautuva heitto ei aiheuta vaaraa alueen muille käyttäjille tai ympäristölle.

4.3.1 Leikkipaikkojen riskinarviointi

Vaikka riittävä turvallisuustaso olisi leikkipaikan suunnittelussa ja välinevalinnoissa huomioitu, saattaa turvallisellakin leikkipaikalla sattua onnettomuuksia. Leikki on sattumanvaraista toimintaa, jonka on tarkoitus olla myös haasteellista, joten tietty riskitaso on hyväksyttävä. Oikein toteutettu ja säännöllisesti huollettu leikkipaikka on kuitenkin kontrolloitu ja riittävän turvallinen ympäristö, josta vakavimmat vaaran aiheuttajat on poistettu. Muualla sattuessaan tapaturmasta aiheutuisi todennäköisesti vakavampi seuraus. Leikkipaikkojen turvallisuusvaatimuksia esitellään standardissa EN 1176-1–11.

Leikkipaikalla sattuvia vaaratilanteita voivat olla esim. erilaiset putoamiset, juuttumiset tai törmäykset. Myös leikkipaikalla käynnissä olevat kunnossapitotyöt tai lähellä sijaitsevat tiet tai vesistöt voivat aiheuttaa vaaratilanteita. Vaaratilanteisiin voi johtaa myös välineiden vääränlainen käyttö, kuten esimerkiksi pienten lasten avustaminen tai nostaminen isommille tarkoitettuun leikkivälineeseen. Leikkivälineet on suunniteltu niin, että lapsi pääsee itse kiipeämään välineeseen ollessaan riittävän ikäinen leikkiäkseen siinä.

Ympäristön riskitekijät voidaan ottaa huomioon jo uuden leikkipaikan sijaintia valittaessa. Olemassa olevien leikkipaikkojen peruskunnostuksissa riskiä aiheuttavat ympäristötekijät, kuten jyrkänteet, vesistöt tai suuret kivet tulee huomioida. Riskejä voidaan vähentää estämällä pääsy vaarallisille alueille tai poistamalla vaaran aiheuttaja kokonaan.

Leikkivälineiden käyttöön voidaan antaa kyltein erillistä ohjeistusta, mikäli siihen on riskiperusteisesti tarvetta. Esimerkiksi usean käyttäjän välineessä voi olla ohje maksimikäyttämäärästä ja pienten lasten nostamisesta isommille lapsille tarkoitettuun välineeseen voidaan varoittaa leikkipaikan yleisessä infotaulussa.

Leikkipaikkojen tavanomaisimpia riskitekijöitä ovat kovettuneet ja kuorettuneet turva-alustat, leikkivälineisiin kohdistuva ilkivalta ja välineiden rikkominen sekä leikkipaikan ulkopuolelle äkillisesti ja yllättäen päätyvä urheiluväline. Pienten lasten auttaminen/nostaminen vanhemmille lapsille tarkoitettuihin leikkivälineisiin on

yleistä ja sitä pyritään jatkossa ehkäisemään käyttäjien ohjeistamisella kohteen infotaulussa. Leikkipaikkojen vori-korjausten läpimenoajaksi tavoitellaan viittä työpäivää. Talviaikana korjaustyöt tehdään kelirajoitteet huomioiden heti kelin salliessa.

4.3.2 Leikkipaikkojen onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen

Suunnittelussa pyritään varmistamaan, ettei leikkipaikkoja sijoiteta vilkkaiden katujen, junaratojen tai vesistöjen, kuten järvien tai lampien, yhteyteen. Leikkipaikkojen läpi ei ohjata puistokäytäviä tai jalankulun ja pyöräilyn väyliä. Valaistuksen tulee olla riittävä, jolloin se mahdollistaa myös ilta-aikaan leikkialueen ja välineiden turvallisen käytön.

Leikkipaikkojen yhteydessä olevilta pumtrack-, frisbeegolf-, peli- tai pallottelualueilta ei saa lentää kiekkoja, palloja tai muita peli-/urheiluvälineitä leikkipaikalle. Tarvittaessa leikkialue tulee aidata riittävän korkealla aidalla, mikäli se rajautuu välittömästi pelikenttään, pumtrack-alueeseen, katu- tai vesistöalueeseen ja tehty riskienarviointi puoltaa aitaamista. Esimerkiksi päiväkotien säännöllisessä käytössä olevat leikkipaikat olisi hyvä aidata.

Leikkipaikkojen käyttäjiä tulee informoida selkeästi muun muassa leikkipaikan talviolosuhteista ja talvikunnossapidosta sekä välineiden oikeasta käytöstä. Tiedottamista tehdään kohteissa olevilla infokylteillä ja viestinnällä esimerkiksi kaupungin sivuilla ja lehdistötiedotteilla.

Turva-alustojen toimivuus ja uusien leikkipaikkojen turva-alustojen kelpoisuus voidaan varmistaa käyttöönoton yhteydessä tehtävin synteettisten alustojen HIC – testauksin tai käyttämällä testitulokset täyttävää turvasoraa, -hiekkaa tai -haketta.

Ilkivallan aiheuttamia yllättäviä riskejä voidaan vähentää suosimalla paremmin ilkivaltaa kestäviä rakenteita, esimerkiksi metallisia runkoja kiipeilytelineissä ja keinuissa. Säännöllisten tarkistusten välejä voidaan myös tihentää sellaisten kohteiden osalta, joissa esiintyy runsaasti ilkivaltaa.

Olennainen osa leikkipaikkojen onnettomuuksien ennaltaehkäisemistä on rutiininomainen aktiivinen turvallisuuspuutteiden havainnointi sekä rakennuksen käyttäjien tekemät silmämääräiset tarkastukset. Näissä havaitaan (ja mahdollisuuksien mukaan korjataan) sellaiset selvät vaaratekijät, jotka johtuvat esimerkiksi ilkivallasta tai sääolosuhteista. Tavanomaisia havaittavia vaaratekijöitä ovat rikkoutuneet osat tai leikkipaikalle särkyneet pullot. Lisäksi havainnoimalla tarkastetaan, että toimintapaikalle johtavat huoltoväylät ovat kulkukelpoiset. Näitä havaintoja ja silmämääräisiä tarkastuksia tekevät pääasiassa kiinteistöllä päivittäin läsnä olevat ihmiset, esimerkiksi päiväkodin tai koulun henkilökunta. Silmämääräisestä tarkastuksesta ei täytetä lomaketta, mutta tehty tarkastus on syytä merkitä onnettomuuksien tapahtumisen varalta tarkastuspäiväkirjaan tai vastaavaan.

Tampereen Tilapalvelut Oy korostaa kiinteistöjen päivittäisten käyttäjien tekemien toimintapaikkojen silmämääräisten tarkastusten merkityksestä ja järjestää tarvittaessa Tampereen Infra Oy:n kanssa yhteistyössä koulutusta sekä ohjeistusta kiinteistöjen käyttäjille aiheesta. Kiinteistöjen käyttäjät voivat olla koulutuksen ja ohjeistuksen tarpeesta yhteydessä esimerkiksi Tampereen Tilapalvelut Oy:n kiinteistömanagereihin.

4.3.3 Talviaika

Leikkipaikoilla ei ole kulkuväylän ylläpidon lisäksi muuta säännöllistä talvikunnossapitoa. Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämässä toimintapaikoissa keinut kerätään talveksi pois toimintapaikalta. Talvikunnossapidossa ei pystytä varmistamaan tärkeimmän turvallisuusasian eli iskua vaimentavan turva-alustan kunnossapitoa. Myös leikkivälineiden päälle jäätyvä ja tiivistyvä lumi voivat oleellisesti muuttaa leikkivälineen mittoja sekä muotoja ja näin aiheuttaa vaaraa käyttäjille. Talvikunnossapidon puute kohteissa osaltaan varoittaa käyttäjiä siitä, ettei alue ole täydessä toimintakunnossa talvella.

Talvella päiväkotien leikkipaikkoja käytetään sääolosuhteiden mukaan. Aina kun ne ovat käytössä, tulee niiden turvallisuus arvioida silmämääräisesti ennen kuin lapset päästetään alueelle.

4.4 Ulkokuntoilupaikat

Ulkona oleva kuntoiluun tarkoitettu toimintapaikka, jossa on tyypillisesti sisäkuntosalilla käytettävien laitteiden kaltaisia, vapaasti käytettäviä voimailu-, liikkuvuus- ja venytyslaitteita. Laitteet on tarkoitettu nuorille ja aikuisille tai yli 140 cm käyttäjille kohottamaan kuntoa laitteiden avulla tehtävien harjoitusten muodossa. Välineet ja laitteet eivät ole leikkivälineitä.

4.4.1 Ulkokuntoilupaikkojen riskinarviointi

Ulkokuntoilupaikat ovat monesti sijaintinsa vuoksi ilkeäherkkiä. Rikotut välineet voivat aiheuttaa käyttäjille eriasteisia vahinkoja. Kuntoilupaikkojen välineitä ei pääsääntöisesti ole suunniteltu pienten lasten käytettäväksi, joten niiden varmaton käyttö saattaa aiheuttaa lapsille vammoja.

Joillakin ulkokuntoilupaikoilla on edelleen välineitä, joissa on niin sanottuja liiskaavia ja/tai leikkaavia rakenteita välinettä käytettäessä. Tällaisia rakenteita muodostuu tyypillisesti liikkuvien osin osuessa erilaisiin toppareihin sekä osien liikkussa hyvin lähellä toisiaan. Vaarallisimmillaan tällaiset rakenteet ovat silloin, kun käyttäjän jokin vartalon osa voi epähuomiossa tai lipsahduksen seurauksena joutua kyseiseen väliin tai rakoon. Tyypillistä on, että putoamiskorkeudeltaan korkeimpia ulkokuntovälineitä ei ole varustettu asianmukaisella putoamisalustalla varsinkaan

lasten ja nuorten tarkoituksenvastaista käyttöä ajatellen. Tarkoituksenvastaisen käytön seurauksena myös välineiden pään tai kaulan kiinnijuuttumiskohdat voivat aiheuttaa vahinkoa.

Markkinoilla olevien ulkokuntovälineiden tekniset ratkaisut ovat viime vuosina muuttuneet huomattavasti turvallisempaan suuntaan niitä koskevan turvallisuusstandardin EN 16630 tultua voimaan keväällä 2015. On tärkeää, että hankittavat välineet täyttävät voimassa olevan standardin vaatimukset. Kuntoiluvälineitä, jotka eivät täytä leikkivälineiden turvallisuusvaatimuksia, ei tule sijoittaa leikkialueille tai niiden välittömään läheisyyteen. Lapsiturvallisten eli leikkivälineiden turvallisuusvaatimukset täyttävien kuntoiluvälineiden sijoittamista leikkipaikalle ei ole rajoitettu, mutta niiden sijoittelussa tulee huomioida lasten fysiikan asettamat rajoitteet.

Ulkokuntoilupaiikat tulee varustaa infotaululla ja yksittäiset välineet tarpeen mukaan käyttöä ohjaavalla kyltillä. Tässäkin palvelutyypissä infotaulun ja kylttien vaikuttavuus on usein kyseenalaista, mutta koska joitakin välineitä voidaan helposti käyttää väärin, kyltit ovat ehdottoman tarpeellisia.

Ulkokuntoilupaiikkojen tyypillisemmät riskit liittyvät edellä mainittuihin liiskaaviin rakenteisiin sekä puutteellisiin käyttöohjeisiin. Leikkipaikoilla on ulkokuntoiluvälineitä, jotka eivät täytä leikkivälinestandardia. Tällaiset riskit poistuvat, kun kuntoiluvälineet poistetaan. Poistoja tehdään pääasiassa peruskunnostusten ja välineiden hajoamisen myötä.

4.4.2 Ulkokuntoilupaiikkojen onnettomuuksien ennaltaehkäiseminen

Jokaisella ulkokuntoilupaiikalla tulee olla yleisinfotaulu, jossa tiedotetaan alueen käyttöön, kunnossapitoon ja palautteen antamiseen liittyvät oleelliset asiat. Lisäksi jokaisella välineellä tulee olla laitekohtainen käyttöohje välineen oikean käytön varmistamiseen.

Ulkokuntoilupaiikat tulee sijoittaa siten, etteivät leikkipaikkojen lasten leikit ja ulkokuntoilupaiikkojen kuntovälineiden käyttö sekoitu keskenään. Leikki- ja kuntoiluvälineet eroavat käyttötarkoitukseltaan täysin toisistaan. Mikäli ulkokuntoiluvälineet asennetaan leikkipaikan läheisyyteen, niiden on täytettävä leikkipaikkastandardin vaatimukset.

Ulkokuntoilulaitteiden tulee olla sellaisia, joista ei aiheudu vaaraa raajojen liiskaantumiseen tai pään kiinnijuuttumiseen. Vapaapainoja ei käytetä ulkokuntoilupaiikoilla. Ulkokuntoiluvälineet huolletaan ja tarkastetaan säännöllisesti.

5. PEREHDYTTÄMINEN JA KELPOISUUSVAATIMUKSET

5.1 Turvallisuusasiakirjan seuranta ja päivitykset

Tätä turvallisuusasiakirjaa päivitetään vuosittain Tampereen Tilapalvelut Oy:n ja Tampereen Infra Oy:n yhteisessä päivityskokouksessa. Kokouksen koollekutsumisesta vastaa Tampereen Tilapalvelut Oy. Turvallisuusasiakirjan päivityksistä sovitaan päivityskokouksessa. Turvallisuusasiakirjan ajantasainen versio ja päivityskokousten muistiot tallennetaan siten, että ne ovat koko ajan toimintapaikkojen turvallisuuteen liittyvien osapuolten saatavilla. Päivityksessä varmistetaan, että asiakirjan kaikki osa-alueet ovat ajan tasalla ja vastaavat käytännön toimintaa. Kokouksessa selvitetään myös, tuleeko jotain toimintatapaa muuttaa paremmin turvallisuustyötä palvelevaksi.

5.2 Vastuutahojen kelpoisuus

Tämä turvallisuusasiakirja jaetaan läpikäytäväksi kaikille keskeisille toimintapaikkojen turvallisuustyössä mukana oleville henkilöille. Toimintapaikkojen turvallisuuteen liittyvät osapuolet osallistuvat vuosittaiseen turvallisuusasiakirjan päivitystilaisuuteen. Tampereen Infra Oy:llä kaikki toimintapaikkojen turvallisuustyössä mukana olevat vakinaiset, määräaikaiset ja kausityöntekijät perehdytetään tähän asiakirjaan soveltuvin osin ennen töiden aloittamista. Turvallisuustyössä mukana olevat henkilöt varmistavat allekirjoituksellaan osallistumisensa Tampereen Infra Oy:n järjestämään perehdytykseen. Perehdytyksestä toimitetaan vuosittain tietoa turvallisuusasiakirjan päivityskokouksen yhteydessä. Turvallisuuskoordinaattorina toimintapaikkojen turvallisuustyössä toimii Tampereen Tilapalvelut Oy:n kiinteistöpäällikkö.

Kelpoisuusvaatimuksena toimintapaikkojen käyttöönotto-, vuosi- ja toimintatarkastusten tekijöille on vähintään Viherympäristöliiton hallinnoiman Leikki- ja lähiliikuntapaikkojen turvallisuus -peruskurssin tai muun vastaavan kurssin käyminen vuoden 2008 jälkeen. Ammattitaitoa tulee pitää yllä käymällä vähintään yhden päivän mittainen saman aiheen täydennyskoulutus vähintään viiden vuoden välein. Toimintapaikkojen suunnittelijoille ja rakentajille ei ole kirjattu erityisiä ammatillisia kelpoisuusvaatimuksia, mutta henkilöiden tulee olla perehtyneitä toimintapaikkojen turvallisuusasioihin.

Toimintapaikkojen turvallisuustyötä tekevilta henkilöiltä edellytetään riskinarviointikykyä. Kohdekohtainen riskinarviointi sisältyy tarkastusdokumentteihin (käyttöönottotarkastus, toimintatarkastukset ja vuositarkastus). Tarkastusten pohjana toimivat EN-standardit ja kansalliset viranomaismääräykset (muun muassa Tukes ja Ympäristöministeriön asetus rakennusten käyttöturvallisuudesta). Silmämääräisten tarkastusten tekijöille ei ole erityisiä kelpoisuusvaatimuksia, mutta henkilöt tulee perehdyttää tarkastusten tekemiseen. Yhteistyössä Tampereen Tilapalvelut Oy ja Tampereen Infra Oy järjestävät tarvittaessa koulutusta ja

ohjeistusta silmämääräisiä tarkastuksia tekeville henkilöille, kuten päiväkotien ja koulujen työntekijöille. Koulutukset järjestetään laajemman joukon tarpeesta ja yksittäisten henkilöiden tarpeisiin toimitetaan kirjallinen ohje (Liite 2) silmämääräisen tarkastuksen tekemisestä.

6. TOIMINTAPAIKKOJEN TARKASTAMINEN JA HUOLTO

Kunnossapidon suunnittelu ja ohjeistus ovat keskeinen osa turvallisuustyötä. Toimintapaikkojen kokonaisturvallisuus lisääntyy, kun toimenpiteet on ohjeistettu ja aikataulutettu sekä vastuut määritetty. Kunnossapitoon kuuluvat olennaisina osina kohteiden tarkastukset ja huollot sekä näihin liittyvä dokumentointi ja tiedonkulku.

6.1 Laatu

Toimintapaikkojen kunnossapidon laadun tulee jatkuvasti olla sellainen, että turvallisuusriskejä ei aiheudu. Säännölliset tarkastukset ja huollot ovat kunnossapidon perusta. Etenkin talvikauden jälkeen kohteet tulee tarkastaa erityisen huolellisesti.

6.2 Toimintapaikkojen tarkastaminen

6.2.1 Yleistä

Tämän asiakirjan toimintapaikoille on olemassa turvallisuusstandardit. Niiden mukaan toimintapaikoilla tulee suorittaa kolmen tason tarkastuksia: vuositarkastuksia, toimintatarkastuksia sekä rutiininomaisia silmämääräisiä tarkastuksia. Lisäksi kohteen käyttöönoton yhteydessä tulee suorittaa käyttöönototarkastus. Tämä toimintamalli on käytössä kaikilla tämän asiakirjan piirissä olevilla toimintapaikoilla.

Tarkastustoiminnassa oleellista on se, että siinä tiedostetaan ja tarkastetaan kaiken ikäisten välineiden ja rakenteiden mahdolliset puutteet ja niiden lisäksi kaikki muutkin kohteen turvallisuuteen vaikuttavat tekijät. Kohteen kokonaisturvallisuustaso on paljon muutakin kuin sen välineistön tai rakenteiden kuntoa. Tärkeää on arvioida erilaisten vaarojen riskitaso ja sen kautta aikatauluttaa niiden korjaukset.

6.2.2 Tarkastusten tekijät

Toimintapaikkojen vuositarkastukset ja toimintatarkastukset suorittaa Tampereen Infra Oy:n tarkastusryhmä. Ryhmä tekee vuositarkastukset sekä uudis- ja perusparannuskohteiden käyttöönototarkastukset.

Toimintapaikkoja tarkastavat myös Tampereen Infra Oy:n yksityiset aliurakoitsijat, mikäli kelpoisuusvaatimukset, asiantuntemus ja kokemus riittävät kyseiseen työtehtävään. Kaikki ulkopuoliset urakoitsijat hyväksytetään Tampereen Tilapalvelut Oy:llä ennen työn käynnistymistä. Yksityiset aliurakoitsijat tekevät pääosin toimintatarkastuksia ja vuositarkastuksia.

6.2.3 Käyttöönottotarkastus

Käyttöönottotarkastuksessa uusi toimintapaikka otetaan tarkastustoiminnan ja kunnossapidon piiriin. Tarkastus suoritetaan ennen toimintapaikan käyttöönottoa. Vastuu käyttöönottotarkastusten tilaamisesta on Tampereen Tilapalvelut Oy:n rakennuttajalla. Käyttöönottotarkastuksia tehdään tarvittaessa myös yksittäisistä välinevaihtoista, tällä varmistetaan niiden oikea asennus ja turvallisuus. Käyttöönottotarkastuksen tyyppinen tarkastus saatetaan tilata lisäksi ennen rakennushankkeen takuuajan päättymistä.

Käyttöönottotarkastuksessa käydään läpi toimintapaikan kaikki välineet ja rakenteet ja samalla ne tunnistetaan. Tarkastuksessa kiinnitetään huomiota mm. välineiden ja rakenteiden sijaintiin, turva-alueisiin, kulkuteihin ja riittäviin opastekyltteihin sekä infokyltin näkyvyyteen. Lisäksi tarkastetaan yksityiskohtaisesti välineiden ja muiden kalusteiden, esim. penkkien, katosten ja aitojen rakenteet. Välineiden stabiliteettiin ja asennusvirheisiin kiinnitetään erityistä huomiota. Iskua vaimentavien alustojen toimivuus eli laajuus ja syvyys tarkastetaan. Mikäli välineisiin on tehty rakentamisen yhteydessä muutoksia tai lisäyksiä, myös nämä asiat tarkastetaan. Tarkastuksessa kiinnitetään huomiota kohteen kokonaisturvallisuuteen. Tämä tarkoittaa muun muassa kohteen kaikkien välineiden ja rakenteiden tarkastamista sekä kohteen vaikutuksen miettimistä esimerkiksi läheisiin toimipaikkoihin, kulkureitteihin ja vesistöihin. Tarkastuksessa käydään läpi myös alueen turvallisuutta heikentävät seikat, esimerkiksi suuret pudotukset kuten jyrkänteet tai huonokuntoiset puut.

Käyttöönottotarkastukset tehdään erillisellä lomakkeella (liite 3), johon kirjataan ylös kaikki alueen välineet ja varusteet sekä niistä tehdyt havainnot ja mahdolliset puutteet. Turva-alustat ja -alueet tarkistetaan samassa yhteydessä välinekohtaisesti. Lomakkeen pohjalta ne lisätään Tampereen kaupungin / Tampereen Infra Oy:n omaisuudenhallintajärjestelmään. Tarkastuksen yhteydessä varmistetaan, että kaikki tarvittavat välinevalmistajan huolto- ja kunnossapito-ohjeet löytyvät. Ohjeet kerätään leikkipaikan rakennushankkeen luovutuskansioon. Kun käyttöönottotarkastuksessa mahdollisesti havaitut puutteet on korjattu, leikkipaikka voidaan ottaa käyttöön. Edellä mainittu periaate on tarkoitus ottaa käyttöön kaiken tyyppisillä toimintapaikoilla niille sovelletuilla lomakkeilla.

Jos havaitut puutteet aiheuttavat merkittäviä turvallisuusriskejä, ne on korjattava ja kohteessa on tehtävä uusi käyttöönottotarkastus ennen kohteen käyttöönottoa turvallisuuden varmistamiseksi. Vähäiset turvallisuuspuutteet voidaan myös rajata käytettävän alueen ulkopuolelle, jolloin alue voidaan ottaa osittain käyttöön, vaikka korjauksia jouduttaisiin tekemään. Tätä vaihtoehtoa käytetään etenkin sellaisissa tilanteissa, joissa joudutaan hankkimaan osia puutteiden korjaamiseksi ja osissa on pitkä toimitusaika.

Käyttöönottotarkastuksen voi suorittaa tarkastettavan toimintapaikkatyyppin turvallisuuteen pätevä henkilö, joka ei itse ole osallistunut asennustyöhön. Tarkastuksessa käytetään tarvittaessa apuna standardin mukaisia tarkastussondeja tai muita apuvälineitä, millä voidaan todentaa, että vaadittavat mitat välineissä ja

niiden ympäristössä täyttyvät. Kohteen ajantasaisen suunnitelman tulee olla tarkastajien käytettävissä.

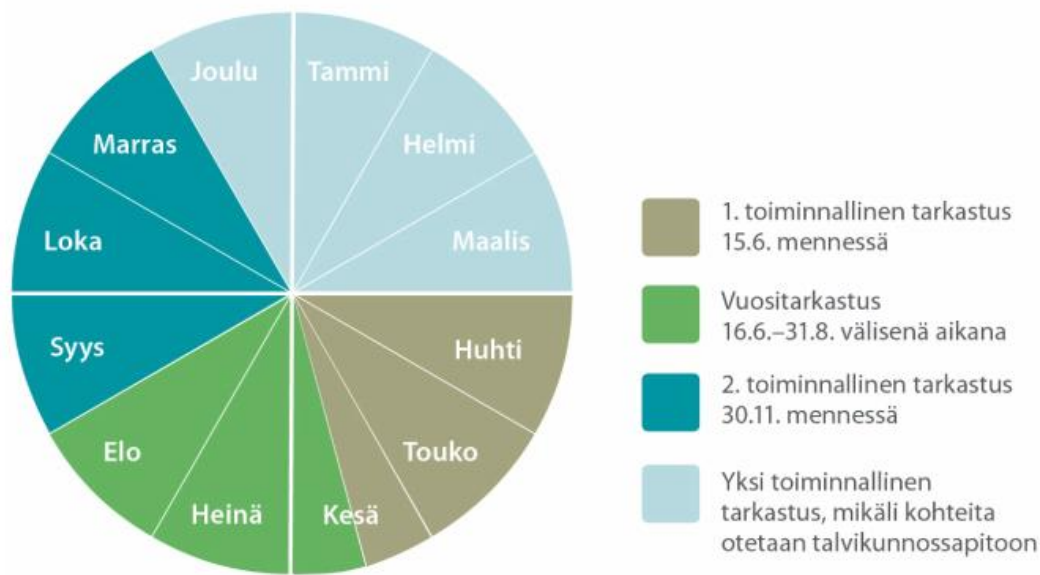
6.2.4 Rutiininomainen silmämääräinen tarkastus

Tämä tarkastustyyppi on erittäin tärkeä kohteen turvallisuuden toteutumisessa, sillä suurin osa kohteen puutteista näyttäytyy ensimmäisen kerran juuri näissä tarkastuksissa ja ripeä epäkohtiin puuttuminen varmistaa turvallisuutta tehokkaasti. Rutiininomaisia silmämääräisiä tarkastuksia toimintapaikkoihin tekee kiinteistön päivittäiset käyttäjät, esim. päiväkotien ja koulujen henkilökunta. Rutiininomaisessa silmämääräisessä tarkastuksessa havaitaan ja mahdollisuuksien mukaan korjataan sellaiset selvät vaaratekijät, jotka johtuvat ilkeivallasta, normaalista käytöstä tai sääolosuhteista, esim. rikkoutuneet osat tai särkyneet pullot. Kohteessa olevat ylimääräiset esineet poistetaan ja infotaulun ja mahdollisten laitteiden käyttöohjeiden luettavuus varmistetaan. Samassa yhteydessä tarkastetaan, että kohteeseen johtavat väylät ovat kulkukelpoiset. Silmämääräisestä tarkastuksesta ei täytetä lomaketta. Tampereen Tilapalvelut Oy suosittelee ja ohjeistaa, että silmämääräisen tarkastuksen tekijä merkitsee suoritettua tarkastuksen kirjallisesti muistiin. Merkinnästä tulee käydä ilmi missä tarkastus on tehty, kuka sen on tehnyt ja koska. Ohjeistusta rutiininomaisen silmämääräisen tarkastuksen tekemiseen löytyy turvallisuusasiakirjan liitteestä 2. Tampereen Tilapalvelut Oy järjestää (Tampereen Infra Oy:n kanssa yhteistyössä) tarvittaessa suuremmille joukoille koulutusta silmämääräisten tarkastusten tekemisestä.

6.2.5 Toimintatarkastus

Toimintatarkastus on yksityiskohtaisempi tarkastus, jossa tarkastetaan välineiden sekä rakenteiden toiminta ja stabiilitetti. Eryistä huomiota tulee kiinnittää kulumisesta johtuviin vikoihin. Esimerkkejä toimintatarkastuksen kohteista ovat välineen ja maan välinen tila, alustamateriaalin kunto, näkyvissä olevat perustukset, terävät reunat, puuttuvat osat, liikkuvien osien liiallinen kuluminen ja rakenteiden eheys. Välinevalmistajien mahdolliset huolto- ja kunnossapito-ohjeiden tulee olla tarkastajien käytettävissä. Toimintatarkastukset kirjataan mobiililaitteen avulla suoraan omaisuudenhallintajärjestelmään.

Toimintatarkastus tehdään leikki- ja kuntoilupaikoilla vähintään kaksi kertaa vuodessa. Ensimmäinen tarkastus suoritetaan 15.6. mennessä, toinen tarkastus 30.11. mennessä. Jos toimintapaikka on talvikunnossapidossa, suoritetaan kolmas tarkastus. Toimintatarkastukset Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämiin toimintapaikkoihin tekee Tampereen Infra Oy.

Kuva 1: Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämien toimintapaikkojen tarkastusten vuosikello

Toimintatarkastuksessa käytetään tarvittaessa apuna tarkastussondeja tai muita apuvälineitä, millä voidaan todentaa, että vaadittavat mitat välineissä ja niiden ympäristössä täyttyvät. Mikäli toimintatarkastus ajoittuu talviolosuhteiden aikaan, merkitään se tarkastusraporttiin.

6.2.6 Vuositarkastus

Vuositarkastus tehdään välineen ja rakenteen, perustusten ja pintojen turvallisuuden kokonaistason selvittämiseksi. Tarkastuksessa huomioidaan myös mahdolliset muutokset välineen tai muun rakenteen turvallisuustasossa sen osien korjauksen, lisäyksen tai vaihdon jälkeen. Erityishuomiota tulee kiinnittää kiinteästi asennettuihin osiin. Vuositarkastuksessa arvioidaan välineiden kestävyys vuodeksi eteenpäin keskimääräisellä käyttöasteella. Mahdolliset muutokset toimintapaikkaa ympäröivissä olosuhteissa, kuten esimerkiksi puusto, uudet väylät ja niin edelleen, tulee huomioida.

Vuositarkastus on samalla myös toimintatarkastus, joten myös toimintatarkastuksen sisältö huomioidaan. Välinevalmistajien mahdolliset huolto- ja kunnossapito-ohjeiden tulee olla tarkastajien käytettävissä. Vuositarkastukset kirjataan mobiililaitteen avulla suoraan omaisuudenhallintajärjestelmään.

Vuositarkastus voi vaatia tiettyjen osien esiin kaivamisen tai purkamisen. Rakenteen mahdollisen muunlaisen heikkenemisen selvittämiseksi voidaan vaatia lisätoimenpiteitä. Vuositarkastus suoritetaan 1.6.—31.8. välisenä aikana.

Vuositarkastuksessa käytetään tarvittaessa apuna tarkastussondeja tai muita apuvälineitä, millä voidaan todentaa, että vaadittavat mitat välineissä ja niiden ympäristössä täyttyvät. Vuositarkastukset Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämiin toimintapaikkoihin tekee Tampereen Infra Oy.

6.3 Huollot

Tarkastusten lisäksi toimintapaikoilla tulee suorittaa säännöllistä huoltoa, joka sisältää ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä välineiden ja rakenteiden turvallisuuden ja toimivuuden säilyttämiseksi.

Toimintatarkastusten ja vuositarkastusten yhteydessä tehdään toimintapaikoilla seuraavia huoltoja:

- ruuvien kiristys
- ulkonevien naulojen sisään lyöminen
- puuttuvien muovitulppien asentaminen
- keinut
- istuimen ja/tai ketjujen vaihto tarvittaessa
- kuluneiden sakkeleiden vaihto
- turva-alustojen huoltotoimenpiteet
- välineiden turva-alueille kuulumattoman irtomateriaalin poisto
- rikkiäisten osien poisto, ellei se aiheuta vaaraa käyttäjälle

Muita säännöllisiä huoltotoimenpiteitä ovat mm:

- kiinnittimien kiristys ja tarvittaessa vaihto
- kuluneiden tai viallisten osien vaihto
- hitsaus tai hitsien korjaus
- iskua vaimentavien alustojen huolto
- laakereiden voitelu
- irtonaisen putoamisalustamateriaalin lisääminen
- pintojen huoltomaalaus ja käsittely
- sadevesikaivojen tarkastus ja tarvittaessa tyhjennyksen tilaus

Huoltotoimenpiteitä tekee Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämässä toimintapaikoissa Tampereen Infra Oy.

6.4 Korjaukset

Periaatteena on, että toimintapaikkojen tarkastuksissa havaitut puutteet korjataan mahdollisuuksien mukaan heti tarkastuksen yhteydessä. Erityisesti kiireelliset, vaaraa aiheuttavat viat korjataan heti. Mikäli vikoja ei saada heti korjattua, ne kirjataan ylös ja toteutetaan myöhemmin. Tarvittaessa väline tai rakenne asetetaan käyttökieltoon tarkoitukseen soveltuvalla tavalla, vähintään varoitusnauhalla tai suoja-aidalla, toiminto sulkemalla tai kokonaan väline tai rakenne poistamalla. Käyttökieltoa

tehostetaan käyttökieltokylillä. Korjauksista sovitaan tarkastusten jälkeen yhdessä tilaajan kanssa.

Korjaukset aikataulutetaan ja vastuutetaan siten, että kaikki vakavimmat vakavan onnettomuuden riskit korjataan ensin. Kaikkia välineitä ei voida korjata samanaikaisesti eikä kaikkia puutteellisia välineitä ole mahdollista vaihtaa uusiin. Vaarallisesti viallinen väline eristetään käytöstä, kunnes vika on korjattu. Välineiden poistoista sovitaan Tampereen Tilapalvelut Oy:n kiinteistömanagerin kanssa. Tampereen Infra Oy:n tulee informoida Tampereen Tilapalvelut Oy:n kiinteistömanageria, mikäli sovittuja korjauksia ei saada tehtyä sovittun aikataulun tai laajuuden mukaisesti.

Korjaukset, jotka kuuluvat leikki- tai ulkokuntoiluvälineiden takuun piiriin, sovitaan välinetoimittajien kanssa. Mikäli Tampereen Infra Oy on tehnyt toimintapaikasta käyttöönottotarkastuksen sekä heillä on pääsy sen rakennushankkeen luovutuskansion aineistoon, voi Tampereen Infra Oy:n henkilöstö keskustella suoraan välinetoimittajan kanssa korjauksien tekemisestä välinetoimittajan kustannuksella. Muussa tapauksessa Tampereen Infra Oy välittää tietoa korjaustarpeesta Tampereen Tilapalvelut Oy:n rakennuttajalle tai kiinteistömanagerille, joka käy keskustelun välinetoimittajan kanssa takuunalaisesta korjauksesta.

Välineen yksittäisten osien muutokset tai rakenteelliset muutokset, jotka voivat oleellisesti vaikuttaa välineen turvallisuutta heikentävästi, tulee toteuttaa vasta kun asiasta on keskusteltu valmistajan tai muun asiantuntijan kanssa.

6.5 Dokumentointi ja tiedonkulku

6.5.1 Toimintapaikkojen käyttäjien yhteydenotot

Toimintapaikkojen huolto- ja korjaustarpeita havaitaan usein toimintapaikan käyttäjien toimesta. Käyttäjä voi olla kiinteistökohteen henkilökuntaa tai kuka tahansa toimintapaikalla oleskeleva henkilö. Havaituista huolto- ja korjaustarpeista ilmoittamisesta ohjeistetaan toimintapaikan infotaulussa (esimerkki infotaulu, liite 5 - 8).

Kuten Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämästä kiinteistöstä, voi Tilapalvelut Oy:n ylläpitämää toimintapaikkaa koskevasta huolto- ja korjaustarpeesta tehdä myös vikailmoituksen Tampereen Tilapalvelut Oy:n Tekniseen asiakastukeen, jolloin asian käsittely etenee suoraan Tilapalveluiden sähköisessä järjestelmässä dokumentoidusti. Tekninen asiakastuki välittää järjestelmässä asian eteenpäin toteutukseen ja kun huolto tai korjaus on tehty, saa ilmoittaja järjestelmästä kuittauksen. Jos tehty vikailmoitus ei koske Tampereen Tilapalvelut Oy:tä tai sen edistäminen ei kuulu Tampereen Tilapalvelut Oy:n vastuulle, on Tekninen asiakastuki yhteydessä ilmoittajaan asiasta.

Infotaulussa ohjeistetun yhteydenottokanavan tai Tilapalveluiden Teknisen asiakastuen kautta saapuneita palautteita toimintapaikasta/-paikoista käsitellään Tampereen Tilapalvelut Oy:n henkilöstön toimesta. Tarvittaessa asioista keskustellaan laajemmalla kokoonpanolla Tampereen Infra Oy:n ja Tampereen Tilapalvelut Oy:n kesken, esimerkiksi tämän asiakirjan vuosittaisissa päivityskokouksissa.

6.5.2 Omaisuudenhallintajärjestelmä

Trimble Locus on koko Tampereen kaupungin katu- ja viheralueiden omaisuudenhallintarekisteri. Tilapalvelut Oy:n ylläpitämiä toimintapaikkoja koskevia tietoja ylläpitävät ja päivittävät Tampereen Infra Oy:n tarkastusryhmän toimintapaikkatarkastajat. Kaikki Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämät toimintapaikat ovat mukana Trimble Locuksen rekisterissä.

6.5.3 Tarkastusten kirjaaminen

Tarkastukset tehdään leikki- ja ulkokuntoilupaikkojen osalta suoraan omaisuudenhallintajärjestelmään. Omaisuudenhallintajärjestelmässä merkitään erikseen yksittäisten välineiden ja varusteiden tarkastustieto sekä yleiset havainnot toimintapaikasta.

6.5.4 Tiedonkulku tarkastuksista ja korjauksista

Toiminta- ja vuositarkastuksessa tarkastuksen suorittaja kirjaa havaitut puutteet FieldUseriin. Jos tarkastuksella havaitaan, että kohteen omaisuudenhallintarekisteritiedoissa on puutteita, niistä ilmoitetaan tarvittaessa rekisterin ylläpitäjälle (Tampereen Infra Oy:lle). Puutteita rekisteritietoihin voi tulla esimerkiksi äkillisten välineiden poistojen seurauksena. Tampereen Infra Oy:n toimintapaikkatarkastajat voivat myös itse päivittää tiedon omaisuudenhallintarekisteriin.

Tarkastuksella havaituista virheistä ja puutteista välineissä koostetaan listaa Tampereen Tilapalvelut Oy:lle korjausten tekemisen valvomiseksi. Korjaukset tehdään kiireellisyysjärjestyksessä. Kiireellisyys määritetään riskinarvioinnilla tarkastusten yhteydessä. Kiireettömien puutteiden korjausjärjestyksestä voidaan sopia erikseen esimerkiksi ottamalla yhteyttä kiinteistölle nimettyyn kiinteistömanageriin. Tarkastajat ja järjestelmän ylläpitäjä päivittävät tehdyt korjaukset listojen ja työilmoitusten pohjalta omaisuudenhallintajärjestelmään. Tampereen Infra Oy raportoi Tampereen Tilapalvelut Oy:lle tehdyistä tarkastuksista ja niiden korjaustoimenpiteistä kunkin tarkastuskierron jälkeen. Tarkastuskierrat kuvattu tarkastusten vuosikellossa (kuva 1).

Havaituista vioista, puutteista tai materiaaliongelmissa toimintavälineissä ilmoitetaan välinevalmistajalle ja välineiden takuuajkoja seurataan ja takuita

hyödynnetään. Laatuongelmista kerätään listaa, joka toimitetaan säännöllisin väliajoin välinevalmistajalle. Tällaista listaa kootaan turvallisuusasiakirjan vuosittaisen päivityskokouksen yhteydessä. Samassa yhteydessä sovitaan listan välinevalmistajalle toimittavasta osapuolesta.

6.5.5 Dokumenttien säilytys

Toimintapaikkojen tarkastustiedot tulee säilyttää omaisuudenhallintajärjestelmässä vähintään 10 vuotta vahingonkorvaustilanteiden varalta.

Välinevalmistajien tarkastus-, huolto- ja kunnossapito-ohjeet, varaosaluettelot nimikenumeroin sekä välineiden tarkastus- ja testaustodistukset kerätään käyttöönottotarkastuksen yhteydessä ensisijaisesti toimintapaikan sähköiseen ”luovutuskansioon”, jonne sekä Tampereen Infra Oy:n työnjohtajilla että Tampereen Tilapalvelut Oy:n edustajilla tulisi olla pääsy. Uusien toimintapaikkojen suunnittelu-, tarjous-, ja mahdolliset kilpailutusasiakirjat säilytetään Tampereen Tilapalvelut Oy:llä.

7. VAARA- JA VAHINKOTILANTEIDEN KÄSITTELY

7.1 Onnettomuuskirjanpito

Tapahtuneista onnettomuuksista ja läheltä piti – tilanteista pidetään säännöllistä onnettomuuskirjanpitoa. Kirjanpidon perusteella voidaan suunnitella ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä onnettomuuksien välttämiseksi. Kirjanpitoa käydään läpi turvallisuusasiakirjan vuosittaisissa päivittämiskokouksissa. Silloin kun onnettomuuden tai läheltä piti – tilanteen uhri on tiedossa, hänet tai hänen edustajansa ohjataan täyttämään kaupungin internet-sivuilta löytyvä tapausilmoituslomake. Lomakkeet käsittelee Tampereen Infra Oy:n toimesta ja heillä on onnettomuustietojen kokoamisvastuu. Tapausilmoituksista Tampereen Infra Oy tiedottaa toimintapaikkojen tarkastusryhmälle sekä Tampereen Tilapalvelut Oy:n oleellisille osapuolille. Myös ilkeäpuhelimien tai Tampereen palvelupisteeseen tulevat tiedot onnettomuuksista tai läheltä piti – tilanteista raportoidaan eteenpäin. Mikäli vahingon kärsijä ei ole tiedossa, mutta onnettomuuden tiedetään tapahtuneen, kirjataan tapahtumasta kaikki tiedossa olevat tiedot edellä kuvatulla tavalla.

Onnettomuuskirjanpitoa hyödynnetään säännöllisesti toiminnan kehittämiseksi ja turvallisuuden edistämiseksi. Tapahtuneet onnettomuudet ja läheltä piti -tilanteet käydään läpi mahdollisimman pian tapausilmoituslomakkeen vastaanottamisen jälkeen Tampereen Infra Oy:n koolle kutsumassa kokouksessa, toimintapaikkojen tarkastusryhmän sekä Tampereen Tilapalvelut Oy:n oleellisten osapuolien kesken. Kokouksessa sovitaan tarvittavien toimenpiteiden toimeen panemisesta, vastuista sekä aikataulusta. Jos toimintapaikan välineessä on vakava turvallisuuspuute, tulee selvittää, missä muissa toimintapaikoissa on samanlainen väline/rakenne ja tehtävä korjaukset tarpeen mukaan myös niihin.

Turvallisuusasiakirjan vuosittaisissa päivityskokouksissa onnettomuuskirjanpidon perusteella analysoidaan, minkälaisissa välineissä ja millä toimintapaikoilla onnettomuuksia sattuu eniten ja pohditaan, minkälaisilla keinoilla onnettomuuksia voitaisiin ehkäistä. Rakenteisiin ja varusteisiin tai kohteen muihin ominaisuuksiin tehtävät tapahtuneisiin vahinkoihin, onnettomuuksiin tai läheltä piti -tilanteisiin perustuvat muutokset ja niiden tarpeellisuus tulee olla hyvin perusteltuja. Harvinaiset yksittäistapaukset sekä välineiden tietoinen korkeariskinen väärinkäyttö tulee erottaa todennäköisistä turvallisuusriskeistä.

7.2 Onnettomuuksista tiedottaminen valvontaviranomaiselle

Tampereen Tilapalvelut Oy:n ja Tampereen Infra Oy:n yhteisen harkinnan mukaan vakavat vahingot ja läheltä piti –tilanteet ilmoitetaan Aluehallintovirastoon ja/tai Tukesiin. Vakavimmista leikkivälineissä sattuneista onnettomuuksista tai läheltä piti –tilanteista tulee toimittaa tieto myös välinevalmistajalle. Tiedottamisen vastuu on Tampereen Infra Oy:llä.

8. TIEDOTTAMINEN KÄYTTÄJILLE JA KÄYTTÄJÄPALAUTE

8.1 Yleistä

Jokaiselta toimintapaikalta tulee löytyä keskeiseltä paikalta vähintään yksi infotaulu, jossa mainitaan seuraavat yleistiedot toimintapaikkatyypistä riippumatta:

- Kohteen pelastusosoite (jos virallista ei ole, luodaan selväkielinen opastava osoite)
- Yleinen hätänumero
- Kunnossapitäjän yhteystiedot ja ilkivaltapuhelinnumero
- Ilmoitus siitä, jos/kun paikalla ei ole talvikunnossapitoa

Kuluttajaturvallisuuslaki velvoittaa toiminnanharjoittajaa informoimaan kuluttajaa muun muassa niistä palveluun liittyvistä vaaroista, joita käyttäjän on vaikea havaita. Koska kaikki tämän asiakirjan toimintapaikat ovat valvomattomia, on tällaiset tiedot annettava kohteen infotauluissa ja annettavat tiedot harkitaan toimintapaikkakohtaisesti.

8.2 Leikkipaikat

Jokaiselle leikkipaikalle on sijoitettu vähintään yksi infotaulu. Koska leikkipaikoilla ei yleensä ole omaa katunumeroa, tulee infotaulussa olla ilmoitettuna lähin katu- tai tiennumero, jonka soittaja voi ilmoittaa hätäkeskukselle. Leikkipaikoilla infotaulun erikoistietona ovat muun muassa lasten saattajien varoittaminen siitä, etteivät he nosta lasta leikkivälineeseen, johon lapsi ei itse vielä taitojensa puolesta pääse (keinua lukuun ottamatta). Toinen varoittamisen aihe on, että pyöräilykypärää ei käytetä välineissä, joissa voi jäädä kiinni pyöräilykypärästä.

8.3 Ulkokuntoilupaikat

Ulkokuntoilupaikalla on sijoitettu vähintään yksi infotaulu, jossa ilmoitetaan vähintään seuraavat asiat:

- Laitteet on tarkoitettu yli 140 cm nuorille ja aikuisille
- Laittekohtaiset harjoitteluohjeet on luettava ja ohjeiden mukaan on toimittava
- Ennen harjoittelun aloittamista on varmistettava, ettei terveydentila rajoita harjoittelua
- Liian voimakasta harjoittelua vältettävä

Lisäksi jokaisessa välineessä tai sen yhteydessä tulee olla selvästi ja pysyvästi seuraavat tiedot:

- Harjoitteluohjeet kuvineen
- Laitteen päätoiminnot

- Turvallisuustietoa, tarpeen mukaan
- Suurin sallittu käyttäjäpaino, jos tarpeen

8.4 Käyttäjäpalaute

Palautetta tästä asiakirjasta tai muusta toimintapaikkoihin liittyvästä asiasta voi antaa Tampereen Tilapalvelut Oy:n nettisivujen kautta, osoitteesta:

<https://tampereentilapalvelut.fi/vikailmoitukset-ja-palvelupyynnot/>

Lisäksi akuuteista vaaratilanteista aiheuttavista asioista, rikkiäisistä välineistä tai rakenteista ja ilkeivallasta voi ilmoittaa myös nauhoittavaan ilkeivaltapuhelimeen numeroon **0400 981 717**. Tämä numero löytyy myös kaikkien toimintapaikkojen infotauluista.

9. YHTEENVETO

Turvallisuus on kaikkien yhteinen asia, johon vaikuttaa kaikkien käyttäjien toiminta. Turvallisuutta ei voida taata vain yhdellä toiminnalla, vaan se on usein kiinni pienistä yksityiskohdista. Tampereen Tilapalvelut Oy haluaa varmistaa toimintapaikkojen käyttäjien turvallisuuden kaikin tavoin ja toimintapaikkojen turvallisuusasiakirja on yksi keino, joka selventää, mitä vaiheita ja toimenpiteitä toimintapaikkojen turvallisuuden varmistaminen sisältää.

Turvallisen ympäristön tarjoaminen on palveluntarjoajan vastuulla, mutta myös alueen käyttäjillä on mahdollisuus vaikuttaa toimintapaikkojen turvallisuuteen omalla toiminnallaan ja aktiivisuudellaan esimerkiksi ilkeiden aiheuttamien puutteiden ilmoittamisella sekä antamalla palautetta havaitsemistaan turvallisuuspuutteista tai kehittämisehdotuksista. Turvallisuusasiakirjan julkaiseminen Tampereen Tilapalvelut Oy:n nettisivuilla ja sen tuominen käyttäjien nähtäville, auttaa myös käyttäjiä huomioimaan eri toimintapaikkojen riskejä omassa toiminnassaan.

Yhteistyö on tärkeää toimintapaikkojen turvallisuuden kehittämisen kannalta. Viranomaisten ohjeistusten, lakien ja standardien päivitysten seuraaminen ja erityisesti turvallisuusasiakirjan päivittäminen sekä jatkuva turvallisuusasioista keskusteleminen eri toimijoiden välillä takaa sen, että turvallisuudessa toimitaan koko ajan parhaan ajankohtaisen tiedon mukaan.

TIETOLÄHTEITÄ

Junttila, E. (toim.) 2009. Toimiva, kestävä ja turvallinen leikkikenttä. Viherympäristöliitto ry.

Kuluttajaturvallisuuslaki 920/2011

Tampereen kaupungin yleisten alueiden toimintapaikkoinen turvallisuusasiakirja 2021 <https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-06/yleistenalueidenturvallisuusasiakirja2021.pdf>

Tampereen kaupungin internetsivut

Tampereen kaupungin karttapalvelu <https://kartat.tampere.fi/oskari/>

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston verkkosivut:

[Vapaa-ajan palveluiden turvallisuus | Turvallisuus- ja kemikaalivirasto \(Tukes\)](#)

Turvallisuusstandardi SFS-EN 1176-1: 2017: Yleiset turvallisuusvaatimukset ja testimenetelmät. Suomen Standardisoimisliitto.

Turvallisuusstandardi SFS-EN 1176-7: 2018: Leikkivälineet ja turva-alustat, ohjeita asennuksesta, tarkastuksesta, huollosta ja ylläpidosta. Suomen Standardisoimisliitto.

Turvallisuusstandardi SFS-EN 1177: 2018: Leikkikenttien iskuvaimentavat alustat. Testimenetelmät iskunvaimennuksen määrittämistä varten

Turvallisuusstandardi SFS-EN 748: 2013 + A1: 2018: Pelikenttävarusteet. Jalkapallomaalit. Toiminnalliset ja turvallisuusvaatimukset sekä testimenetelmät

Turvallisuusstandardi SFS-EN 1270: 2006: Pelikenttävarusteet. Koripallotelineet. Toiminnalliset ja turvallisuusvaatimukset sekä testausmenetelmät

Turvallisuusstandardi SFS-EN 14974: 2019: Skeittipuistot. Turvallisuusvaatimukset ja testausmenetelmät

Turvallisuusstandardi SFS-EN 15312: 2010: Julkisten liikuntapaikkojen liikuntavälineet. Yleiset vaatimukset, turvallisuusvaatimukset ja testausmenetelmät

Turvallisuusstandardi SFS-EN 16579: 2019: Pelikenttävarusteet. Siirrettävät maalit ja holkkimaalit. Toiminnalliset ja turvallisuusvaatimukset sekä testausmenetelmät

Turvallisuusstandardi SFS-EN 16630: 2015: Ulos julkiseen käyttöön pysyvästi asennetut kuntolaitteet. Turvallisuusvaatimukset ja testimenetelmät

Turvallisuusstandardi SFS-EN 16899: 2016: Urheilu- ja vapaa-ajan välineet. Parkourvälineet. Turvallisuusvaatimukset ja testimenetelmät

Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004)

Viherpalveluohjelma, Leikkipaikat 2021–2030

LIITELUETTELO

LIITE 1: Luettelo Tampereen Tilapalvelut Oy:n ylläpitämistä toimintapaikoista

LIITE 2: Ohje silmämääräisen tarkastuksen tekemisestä esimerkiksi päiväkotien ja koulujen henkilökunnalle

LIITE 3: Toimintapaikkojen käyttöönottotarkastuksissa käytettävä lomake

LIITE 4: Opas myrkylliset pensaat ja perennat

LIITE 5: Infokyltit leikkipaikat lyhyt

LIITE 6: Infokyltit leikkipaikat pitkä

LIITE 7: Infokyltit ulkokuntoilupaikat lyhyt

LIITE 8: Infokyltit ulkokuntoilupaikat pitkä